

Szentendre óvárosának közterületi problémái

Varga Benedek

Tájrendező és Kertépítőmérnök bsc

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Belső témavezető: (Dr. Laczó Dániel, Építészettörténet, Statika, Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem)

A szöveg, a betűtípus és az oldal formátuma: Times New Roman vagy Calibri, 12-es betűméret, sorkizárt, normál 1,5-es sortávolság, alsó és felső margó 2,5 cm, jobb oldali margó: 2,5 cm, bal oldali margó 2,5 cm.

A szakdolgozat Szentendre történeti belvárosának közterületi működését vizsgálta a „kié az utca?” kérdésfelvetés mentén, arra keresve választ, hogyan tehető a város térhasználata kiegyensúlyozottabbá — oly módon, hogy egyszerre szolgálja a mindennapi élet és a turizmus igényeit. A kutatás három egymással összefüggő hipotézist vizsgált: a közlekedési és parkolási rendszer szerkezeti korlátait (H1), a turizmus térbeli és időbeli koncentrációját (H2), valamint a közterületi használat aránytalanságait (H3). A cél nem csupán az egyes problémák feltárása volt, hanem azok kölcsönhatásainak megértése és olyan javaslatok megfogalmazása, amelyek több szinten is javíthatják a városi működést.

A kutatás helyszíni megfigyelésekre, térképi és morfológiai elemzésekre, valamint szakmai interjúkra épült, amelyeket városi tervezőkkel, üzemeltetési és kulturális szakemberekkel készítettem. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a városmag forgalmi terhelése és parkolási feszültsége nem férőhelyhiányból, hanem a térbeli és időbeli eloszlás egyensúlytalanságából adódik. A szűk utcaszerkezet, a gyalogos- és gépjárműforgalom keveredése, valamint a parkolási nehézségek együttesen okozzák a közterületek túlterheltségét. A turisztikai forgalom néhány fő tengelyre — a Dumtsa Jenő utca, a Fő tér, a Bogdányi út és a Duna-korzó vonalára — összpontosul, miközben a város többi része, különösen az óváros északi és déli szakaszai, alulhasznosítottak maradnak. Ezzel párhuzamosan a földszinti funkciók is átalakultak: a turizmushoz igazodó üzlethelyiségek visszaszorították a mindennapi élet szolgáltatásait, így a városmag egyre inkább szezonális térként működik.

A javaslatok célja ezeknek az aránytalanságoknak a mérséklése. A közlekedési és parkolási rendszer áthangolása során elsődleges szempont, hogy a belváros gépjárműterhelése

csökkenjen, és nagyobb szerep jusson a gyalogos és kerékpáros közlekedésnek. Az utcai parkolóhelyek egy részének megszüntetésével zöldfelületek, ülőhelyek, kisebb közösségi terek és teraszok alakíthatók ki, amelyek élhetőbbé és rendezettebbé tennék az utcákat. A gyalogosbarát övezet kiterjesztése csökkentené a forgalmi nyomást a fő tengelyeken, a Bükkös-patak mentén vezetett gyalogos tengely pedig a fenntartható közlekedés egyik fő vonalává válhatna, ökológiai és rekreációs funkcióval kiegészülve.

A turizmus térbeli egyensúlyának megteremtése a város identitásának erősítésével járhat együtt. A tematikus városi séták bővítése segítené a látogatók irányítását a kevésbé frekvenciált területek felé. A Castrum területének bekapcsolása, bemutatása és a római örökségre épülő rendezvények — például a „Római napok Szentendrén” — új kulturális fókuszot adhatnának a városnak. Ezzel párhuzamosan a Bükkös-patak ökológiai rehabilitációja — esőkertek, őshonos növényzet, vízáteresztő burkolatok és árnyékolt pihenőhelyek kialakítása — természetalapú módon javítaná a városi mikroklímát, miközben új rekreációs útvonalat kínálna a helyieknek és a látogatóknak.

A helyi közösségi élet erősítése kulcsfontosságú az élhető város szempontjából. A fiatalok számára létrehozott közösségi helyek — akár a Bükkös-patak partján, akár az üres földszinti helyiségek ideiglenes hasznosításával — segítenék, hogy Szentendre ne csupán turisztikai célpont, hanem valódi élettér legyen. A földszinti funkciók újraegyensúlyozása, a kisboltok, műhelyek és közösségi pékségek visszatérése a háttérutcákba növelné a helyiek mindennapi jelenlétét. Az autóparkolás visszaszorításával felszabaduló közterületek pedig kulturális és közösségi események — szabadtéri koncertek, kiállítások, filmvetítések — helyszínei lehetnek.

Összességében a kutatás azt mutatta, hogy a város problémái nem különállóan, hanem rendszerként értelmezhetők. A közlekedés, a turizmus és a közterületi használat átalakítása csak egymással összhangban hozhat tartós eredményt. A forgalomcsillapítás megteremti a gyalogosbarát fejlesztések feltételeit, a turizmus kiegyensúlyozása csökkenti a zsúfoltságot, a közösségi és ökológiai beavatkozások pedig visszahozzák az életet az alulhasznált városi zónákba. Szentendre történeti öröksége és domborzati sajátosságai olyan alapot adnak, amelyre építve megvalósítható az a városi egyensúly, ahol a közterek egyszerre szolgálják a helyieket, a látogatókat és a természetet. A „kié az utca?” kérdésre így a válasz: az utca mindenkié, aki használja, formálja, és felelősséget érez iránta – a közös tér, ahol a városi élet sokféle szereplője találkozik.